

Tóth Bettina

A Draghi-jelentés szerinti „zöldnövekedés”

A Mario Draghi által összeállított, az európai versenyképességről szóló jelentés szerint a „zöldnövekedéshez” is új alapokra kell helyezni a gondolkodást, amelyben inkább hangsúlyosabb a növekedés, mint a zöld. Nem véletlen, hiszen meglehetősen ellentmondó ez a terminológia, ha a folyamatos és végtelen gazdasági növekedést célozzuk meg.

Mario Draghi, Olaszország egykori miniszterelnökét és az Európai Központi Bank korábbi elnökét Ursula von der Leyen kérte fel egy évvel ezelőtt arra a feladatra, hogy készítse el az Európa versenyképességéről szóló jelentést, reformjavaslatokkal ellátva. A 2024 nyarára tervezett megjelenés helyett a jelentést¹ szeptember 9-én mutatta be közösen Draghi és Von der Leyen egy sajtótájékoztatón,² amelyet egy héttel korábban általános prezentálás is megelőzött.³

Az átfogó, radikális javaslatok (a védelmi beruházások növelése, az ipar-, valamint a beruházási politika reformja, a kutatás-fejlesztés erősítése stb.)⁴ mellett érdemes megvizsgálni Draghi „zöldnövekedésként” titulált vízióját. Ahogy a sajtótájékoztatón Von der Leyen is kiemelte, „hosszú távú versenyképességünk biztosításának egyetlen módja a fosszilis tüzelőanyagokról a tiszta, versenyképes és körforgásos gazdaság felé történő elmozdulás”. Erre a gondolatra a jelentés is ráerősít: a tiszta energia végső soron megvédi Európát az árrobbanásoktól és egyúttal új gazdasági lehetőségeket is kínál. Ugyanakkor megállapítja, hogy az átállás fokozatos lesz, valamint hogy a fosszilis tüzelőanyagok az évtized hátralévő részében továbbra is központi szerepet játszanak majd az energiaárak kialakításában. Ahhoz viszont, hogy a megújuló energiaforrások nagyobb teret nyerjenek, elengedhetetlen az uniós környezetvédelmi jogszabályok rugalmasabbá tétele.

¹ *The Future of European Competitiveness. Part A. A Competitiveness Strategy for Europe. September 2024 2025.*

² Statement by President von der Leyen at the Joint Press Conference with Mario Draghi on the Report on the Future of EU Competitiveness 2024.

³ BLENKINSOP 2024.

⁴ VARGA 2024.

Mindehhez számos kompromisszumra van szükség, például az európai ipar javát szolgálva, elkerülve a dezindusztrializációt. Draghi szerint az EU szén-dioxid-kereskedelmi rendszeréből (ETS) több forrást kellene a nehéziparba irányítani, a közbeszerzéseknek kifejezett helyi minimális termelési követelményeket kellene tartalmazniuk és célzott állami támogatási aukciókat kellene szervezni az új „kezdő iparágak” (eddig a rendszerben nem részesülők) számára. Az autóipart külön is nevesítik: a 2035-től kizárólag kibocsátásmentes új gépjárművek piacra kerülésének szabályozását megalapozóan meglehetősen későn kezdte el az EU a teljes ellátási lánc nulla kibocsátásának kialakítását, nevezetesen a töltőinfrastruktúra-lefedettség vagy az akkumulátorgyártó hálózat kiépítését.

Ezek megteremtése még nem késő, csak szorosabb európai együttműködésre van hozzá szükség. A nemzeti szinten kiemelkedő, kereskedelmi érdekelt-ségű magáncégek támogatása helyett az EU-nak európai szintű logika alapján kellene kiválasztania a támogatott vállalatokat. Hasonlóképpen az energia- és a közlekedési infrastruktúra tervezésének európai szintre kellene áthelyeződnie. Draghi új, uniós szintű tervezési koordinátort vizionál, amely kívül esik a nemzeti jogi kereteken, és amely felgyorsítaná a határokon átnyúló energia-hálózati összeköttetések kiépítését.

Bár a jelentés nagy hangsúlyt fektet a nagyobb európai együttműködés lehetőségére, ugyanazokkal az alapvető kihívásokkal szembesül, amelyekkel az EU mindig is szembekerült: eltérő nemzeti érdekek és a tagállamok közötti egyhangúság követelménye a legkényesebb döntések meghozatalakor. Ennek tekintetében Draghi elismeri, hogy „az EU megerősítése szerződés módosításokat igényel”, de ragaszkodik ahhoz, hogy ez „nem előfeltétele annak, hogy Európa előrehaladjon”. Ennek érdekében elő kell mozdítani a hasonlóan gondolkodó országok kisebb csoportjainak együttműködését.

A jelentés irányítúként szolgálhat Von der Leyen új zászlóshajójának, az új tiszta ipari stratégiának,⁵ valamint a magyar elnökség részére is, hiszen első prioritásaként határozta meg az új európai versenyképességi megállapodás – valószínűsíthetően novemberi – elfogadását.⁶ Nevéből fakadóan erős utalás látható az európai zöldmegállapodás vonatkozásában, ezért – és az alapvető holisztikus megközelítés alapján – várhatóan számos zöldpolitikai elem is helyet kap majd az új stratégiai irányban. A magyar elnökség klímapolitikát érintő prioritásai már hangsúlyozzák az EU gazdasági versenyképességének

⁵ BALS–VASSILIADIS 2024.

⁶ A magyar soros elnökség prioritásai [é. n.].

megőrzését, kifejezetten a körforgásos gazdaság előmozdítása kontextusában. E gazdasági modell esetében érdekes kérdés a növekedés, hiszen lényege, hogy az új erőforrások folyamatos bevonása helyett minél nagyobb mértékben a régiekre kell alapozni a működést. Ez pedig egy idő után nem az általános értelemben vett növekedést szolgálja, ugyanis szűkül az igénybe vett erőforrások mennyisége.

Az új stratégiák tervezésénél tehát érdemes lenne a „zöldnövekedést” közelebbről megvizsgálni, és olyan koncepciót előállítani, amely sem teoretikus, sem gyakorlati értelemben nem ellentmondásos. Látható, hogy az EU eddigi erőfeszítései – még ha nem is az elvárt mértékben – elérik céljukat, hiszen a 2023-ra vonatkozó adatok szerint – a LULUCF-szektor nem beleszámítva – 7,5%-kal csökkent az EU üvegházhatásúgáz-kibocsátása, a globális megoszlás tekintetében pedig Kína, az Egyesült Államok és India után már csak a negyedik legtöbbet kibocsátó szereplő.⁷ Ezt azonban konzekvensen kell továbbra is csökkenteni, ahol már elengedhetlenné válik a Draghi-jelentésben is megfogalmazott reformjavaslatok politikai szintre emelése.

2024. szeptember 13.

Felhasznált irodalom

- A magyar soros elnökség prioritásai [é. n.]. *Magyar elnökség. Az Európai Unió Tanácsa*. Online: <https://wayback.archive-it.org/12090/20250412082710/https://hungarian-presidency.consilium.europa.eu/hu/program/prioritasok/>
- BALS, Christoph – VASSILIADIS, Michael (2024): Advancing Climate Neutrality While Strengthening Competitiveness – with a Just and Ambitious Clean Industrial Deal. *Euractiv*, 2024. augusztus 28. Online: www.euractiv.com/section/economy-jobs/opinion/advancing-climate-neutrality-while-strengthening-competitiveness-with-a-just-and-ambitious-clean-industrial-deal
- BLENKINSOP, Philip (2024): Draghi Says EU is Falling Behind Its Rivals in Competitiveness. *Reuters*, 2024. szeptember 4. Online: www.reuters.com/markets/europe/draghi-says-eu-is-falling-behind-its-rivals-competitiveness-2024-09-04/
- CRIPPA, M. et al. (2024): *GHG Emissions of All World Countries*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Online: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC138862>
- Statement by President von der Leyen at the Joint Press Conference with Mario Draghi on the Report on the Future of EU Competitiveness (2024). *European Commission*, 2024. szeptember 9. Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_24_4601

⁷ JRC 2024.

A Draghi-jelentés szerinti „zöldnövekedés”

- JRC (2024): GHG Emissions of all World Countries. *European Commission*, 2024. szeptember 4. Online: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC134682>
- The Future of European Competitiveness. Part A. A Competitiveness Strategy for Europe. September 2024* (2025). Luxembourg: Publications Office of the European Union. Online: https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20_%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf
- VARGA Csilla (2024): Az uniós versenyképesség jövőjének záloga? *Ludovika.hu*, 2024. szeptember 10. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2024/09/10/az-unios-versenykepesség-jovojenek-zaloga/